

ИВАН ЯНЕВ
ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО НА
БЪЛГАРИЯ КЪМ
ТРИСТРАННИЯ ПАКТ
1 МАРТ 1941 Г. В
БЪЛГАРСКАТА
ИСТОРИОГРАФИЯ

chitanka.info

На 27 септември 1940 г. в Берлин се подписа Тристранният пакт между Германия, Италия и Япония. Този пакт щеше да играе основна роля в световната политика през следващите няколко години. Пакта имаше за цел преразпределение на териториите и сферите на влияние в световен мащаб.^[1] През октомври селскостопанския български министър Иван Багрянов прави посещения в Германия и Италия. В двете страни министъра е посрещнат твърде помпозно и се радва на изключително внимание от страна на домакините не отговарящо на ранга му. На 16 октомври има разговори с граф Чано и със самия Мусолини, италианските ръководители говорят за справедливите ревандации на България за излас на Егея, Мусолини също заявява, че Турция и Русия няма да попречат за плановете му на Балканите. Най-вероятно Дуче се опитва да втълпи на българите, че след като Турция и СССР няма да му пречат, то българите няма за какво да се оправдават с тях. След тази среща на 17 октомври за България заминава личния пратеник на Мусолини Филипо Анфузо с послание до цар Борис III. В това писмо диктатора уведомява царя, че още през настоящия месец той ще започне акция срещу Гърция и той предлага на българите да си вземат това, което им се полага. Писмото е в съобщителен тон. Мусолини не иска нищо от българите той само им предлага да си вземат своето, но царя разбира, че писмото цели да въведе България във война и след двудневен размисъл под дебел слой любезности той „категорично отказва“, като говори на пратеника за „малката лодка“ на неговото царство. Както пише И. Димитров: „Зад пищните фрази на ласкателства, зад тържествените уверения за приятелство се криеше едно категорично «не!» на поканата за съучастие в италианската агресия на Балканите.“^[2] На осми октомври в Румъния се настаняват германски войски по искане на генерал Антонеску.^[3] На 15 октомври Рендел връчва на цар Борис III писмо от английския крал Джордж VI. В това писмо се изказва задоволство от досега водената политика от царя, но също така се изказва и предупреждение, че България трябва да запази своя неутралитет, защото може да се превърне в театър на военни действия.^[4] На 16 октомври в София пристига телеграма от Рибентроп с покана от страна на Германия към България последната да се присъедини към новообразувания Тристранен пакт. Според Д. Сирков срока, който се дава на България за присъединяването към пакта е три дни.^[5] Според

И. Димитров срока, който е определен от германците е два дни.^[6] Според Н. Генчев срока е също два дни, а също така Рихтхофен устно добавя, че Румъния и Унгария желаят да се присъединят към пакта. По същото време в България пристига просветният министър на Германия.^[7] На 17 октомври Попов телеграфира на Драганов във връзка с поканата на Рибентроп и го пита дали според него това предложение няма да предизвика Англо-турска заплаха, Югославска и „особено Руска“, като се позовава на недостатъчното въоръжение на българската армия. По-късно през същия ден Попов изпраща нова телеграма и уведомява българския пълномощен министър в Берлин, че на българо-турската граница има 24 турски дивизии, на българо-гръцката те са 8, а на „албанския фронт“ те са 7. В София на 18 октомври се узнава за „първата германска отстъпка“ срока не е (2 или 3) дни, а 10 дни. Също на 18 октомври италианския пълномощен министър в София Маджистрати предава „аналогична покана“ от италианското правителство за присъединяване на България към пакта. На 20 октомври Иван Попов изпраща телеграма до Драганов с инструкция да разбере истинските причини на германското настояване за присъединяването на България към Тристранния пакт и също дали има тайни клаузи.

Д. Сирков пише, че на 22 октомври цар Борис III пише „лично писмо“ до Хитлер, в което изразява единомислието между Германия и България и, че „старата бойна дружба“ не е „празна дума“. Царя обрисова деликатната обстановка на България по отношение на своите съседи и недостатъчното въоръжение. „В заключение българският монарх моли Хитлер още веднаж да обмисли въпроса, дали е абсолютно необходимо досегашната българска политика, която «държи в шах нашите и вашите врагове», да се изменя...“ Царя казва, че при евентуалната измяна на политиката „незабавно“ ще се изтощат силите на България. Борис заявява, че е готов да изпрати министър-председателя и министъра на външните работи, за да изяснят „всички тия въпроси“.^[8] Според В. Тошкова царския пратеник Морфов потегля за Германия на 21 октомври.^[9] На 23 октомври цар Борис III връчва на Рендел отговора на писмото на Джордж VI от 15 октомври. В отговора царя благодари за „любезното внимание“, което краля проявява към България и за неговите „симпатии“ за „Справедливите териториални аспирации на българския народ“, които са били удовлетворени на

скоро. Царя изразява надежда за по-бързо приключване на войната и за установяване на един „траен и справедлив мир“.^[10] На 28 октомври Италия напада Гърция, в същия ден в София се открива есенната сесия на Народното събрание. И. Димитров пише, че в Тронното си слово Борис III избягва да спомене за неутралитета на страната. Съюзниците на Гърция отказват да и окажат подкрепа срещу италианската армия оправдавайки се, че договорните задължения нямат предвид да се воюва срещу Велика сила или с извънбалканска страна.^[11] Войната в началото е успешна за Италия, но постепенно Гърция взема превес и на 12 ноември гръцката армия изтласква агресора от своята територия и продължава да настъпва. В средата на ноември Хитлер решава да се справи с Гърция. В София се получава покана до царя да посети Хитлер, царя е разтревожен, но решава да отиде като вземе със себе си само външния министър, а Филов да си остане в България. Това е трик от страна на Борис III с цел ако се наложи да се решава някой важен проблем, то той да не може да се реши още в Германия. Така на 17 ноември цар Борис III и Иван Попов отлитат за Берхтесгаден, където по отделно разговарят царя с Хитлер и Попов с Рибентроп. Хитлер се държи внимателно с „царската особа“, но Н. Генчев пише, че същото не може да се каже за Рибентроп, който се държи „безкрайно арогантно“ с българския външен министър и постоянно го „натиска“ да приеме подписването на Тристранния пакт даже му казва, че предвидената дата за България е 26 ноември. Но Попов героично успява да издържи атаките на шефа на немската дипломация. Рибентроп заявява, че Румъния, Унгария и Словакия ще се присъединят към пакта. Българския външен министър с подкрепата на царя успява да откаже присъединяването на България в този момент. Така на 18 ноември те се прибират от Берхтесгаден без да се съгласят на непосредствено присъединяване на България към пакта.^[12] Според И. Димитров цар Борис III не е отхвърлил по принцип присъединяването към пакта, но е помолил за отсрочка, а също така заявява, че би искал и Югославия да върви по същия път. Според Хитлер Турция не би се осмелила да нападне България ако последната влезе в пакта.^[13] Според Ст. Груев „Царят не каза не, а по-скоро не сега.“^[14] Пак според същият автор след пет дни Първан Драганов предава на Хитлер отговора на българското правителство за

принципно съгласие за влизане в пакта, но то да се осъществи на един по-късен етап.^[15]

Н. Генчев излага тезата, че България отказва да се присъедини към пакта, а не, че по принцип се е съгласила, но отложила присъединяването за по-късна дата. Според него това, че германската армия не е още на Дунава, заплахата от Турция и непредсказуемото поведение на Югославия, а също и английските заплахи карат българските управници да откажат подписването на договора.^[16] Унгария е първата страна, която без натиск, а дори, както пише К. Гърдев пожелава да се присъедини към Тристранният пакт на 20 ноември тя официално става член на пакта. След Унгария се присъединяват Румъния и Словакия.^[17] М. Михов развива теорията, че още в средата на октомври германски военни специалисти под различни форми са настанени в България. Също така той смята, че предложението от страна на СССР за пакт и идването на Аркади Соболев в София предотвратяват „прикачването на България към колесницата на хитлеристка Германия“. Също и друго противоречие е на лице, че царя изпраща своето писмо до Хитлер на 20 октомври. М. Михов излага своето убеждение, че и Англия препоръчва влизането на България в пакта и по-специално Джордж VI в писмото си до Борис III. Като цяло неговата теза е, че се водят преговори за обединяването на всички възможни сили срещу СССР.^[18] На 19 ноември съветското правителство връчва на българският пълномощен министър в Москва Стаменов предложение за сключване на пакт за взаимопомощ. Преди година подобно предложение от казва тогавашният министър-председател и министър на външните работи Георги Кьосеиванов, като заявява, че още не е дошло времето за сключване на такъв пакт. Според Деканозов заместника на Молотов сега е настъпил подходящият момент за сключване на пакт. През лятото на 1940 г. такива пактове се сключват и с Прибалтийските републики, а след това се анексират към СССР. Като се има предвид какъв е режима в Москва, който нетърпи монархическа форма на управление, а също така и страха от балтизация на България логично е категоричното решение за отказ на царя и силната четворка в кабинета състояща се от министър-председателят Богдан Филев, външният министър Иван Попов, военният министър Теодоси Даскалов и вътрешният министър Петър Габровски.

На 23 ноември Попов изпраща отговора на Стаменов, в който се казва, че България не се чувства застрашена и не са необходими гаранции, а също така, че е поканена да влезе в Тристранният пакт и в момента се проучва това предложение.^[19] На 24 ноември в София пристига съветският дипломат Аркади Соболев, който има за цел да връчи проектоспоразумението между Москва и София. На следният ден комунистите разгласяват текста на пакта и започва движение в негова защита. Москва е готова военните гаранции да отпаднат и единствено Москва да има такива по отношение на София. СССР няма нищо против присъединяването на България към Тристранният пакт дори може и самият СССР да влезе на по-късен етап. На 25 ноември Соболев има разговор с Иван Попов и му предлага да се сключи пакт за взаимопомощ между Съветския съюз и България. Съветския пратеник се среща и с министър-председателя и с царя. Пакта, който предлага СССР включва всякаква взаимопомощ в това число и въоръжена.^[20] Според Н. Генчев царя, Филов и Попов още при първите индикации за това, че СССР ще предложи на България пакт те се събират и решават по принцип да откажат неговото подписване. Въпреки че Съветския съюз предлага разрешаването на проблемите не само със Западна Тракия, но и с Източна. Съветите са готови да отеглят клаузата за военна помощ от България към СССР, а също според тях не е пречка това, че България води преговори за присъединяването на страната към Тристранния пакт, дори се казва, че и самият Съветски съюз може да влезе в този пакт. На 25 ноември Г. Димитров е извикан на разговор при Сталин и Молотов, които уведомяват комунистическия лидер за отправеното предложение към България за сключване на пакт между двете страни. След срещата си със съветските ръководители Г. Димитров съставя телеграма в духа на съветските предложения и я изпраща до българските комунисти като им нарежда:

„Вземете най-бързи и енергични мерки това предложение да стане достояние на парламента и във от него, в печата и масите. ... Решават се за дълги години съдбините на българския народ.“^[21] на 29 ноември царя има среща с Лулчев, който е записал в дневника си за разговора отнасящ се за посещението на монарха при Хитлер и Рибентроп, а също и за соболевото посещение. Той пише, че царя му е разказал за Хитлер, че се е държал внимателно за разлика от своя

външен министър Рибентроп, който доста е поизпотил Попов. „Накратко, индиректно Хитлер го е запитал защо не влезем в пакта и царят е развил отлично тезата си, че България като неутрална по-добре задържа 24 турски и 7 гръцки дивизии, отколкото ако почне война невъоръжена, па даже и въоръжена, след толкова нещастни войни, когато народът ни не ще война, още повече когато видя, че и без война си взе Добруджа.“^[22] Хитлер е заявил на цар Борис, че Германия не желае да започва война в този район, но ако военната обстановка го принуди той ще премине през територията на България.

На 19 декември отново има среща между Лулчев и царя, на която говорят по вътрешната и външната политика като за последната се спират на варианта, който Лулчев е записал: „По външните въпроси остана да се печели време, като за целта най-напред да отиде Филов уж на лечение и да се види с Рибентроп и после, ако няма полза, да се смени министър Попов с Драганов или с други, но не Къосето и пр.; да се спечели време до пролет, па там каквото даде Господ.“^[23] Ето какво е записала в дневника си г-жа Филова на 28 декември 1940 г.: „Тази вечер Богдан ми съобщи важно решение. На 1. I. 41 г. той и аз ще заминем във Виена. На 3. I. 41 г. той тайно ще се срещне с Хитлер и Рибентроп... Официалният претекст за това пътуване ще бъде, че отиваме по болест, за да се прегледа Богдан на лекар във Виена.“^[24] На 1 януари Филов заедно с жена си с влак тръгва за Виена, където пристига на следния ден. На 3 януари трябваше да се срещне с Рибентроп, но последния поради метеорологични затруднения не пристигна. На 4 януари двамата се срещат и разговарят . Министър-председателя разказва на Рибентроп за соболевото посещение, а пък от своя страна немския външен министър не пропуска удобната възможност да напомни на филов, че ако България се бе присъединила към Тристранният пакт тези проблеми не биха съществували. Филов отново изказва същите аргументи за недостатъчното въоръжение и за опасността от Турция и СССР. Рибентроп заявява, че Москва няма да се намеси, а за опасността от Турция той я посреща със смях. Министър-председателя му казва, че формално България не е подписала пакта, но тя се чувства обвързана с Германия и заявява следното: „... нашата съдба е свързана със съдбата на Германия; нашата политика е била винаги праволинейна и последователна от 1914 г. насам; нашето влизане в пакта е естествен резултат на тази

политика, а не приспособяване към сегашните условия.“^[25] Филов повдига въпроса за Македония и казва, че приятелството между България и Югославия е само привидно. Рибентроп казва, че на този етап България ще получи Тракия. След срещата с Рибентроп след обяда на същия този 4 януари той се среща и с Хитлер. На тази среща българският ръководител казва на фюрера, че в общи линии са постигнали консенсус с Рибентроп, но се разминават по въпроса кога България да подпише пакта веднага, както настоява Рибентроп или в последният момент преди германски войски да стъпят на българска територия. Филов отново поставя Македонския въпрос и, че слухът за това, че Югославия ще вземе Солун предизвиква силни чувства у българите: „Фюрерът отговори, че всички въпроси не могат да се решат изведнъж, че трябва да се остави нещо и на другите поколения,...“^[26] На 5 януари Филов се връща във Виена, където го чака съпругата му Кита, която пише, че Филов не е много доволен, защото България трябва да се присъедини към пакта. Но след това пише, че нейния съпруг все пак е доволен, защото това е по-удачния вариант, но изразява опасения за царя и останалите, които са в София. „Богдан телеграфира на Царя: Нужно е специално лекуване. Положението сериозно. Така беше уговорено.“^[27] Седмия ден от януари 1941 г. Филов описва подробно в своя дневник. Той пристига в София на гарата е посрещнат от министрите Иван Попов и Петър Габровски с тях отиват във филовата къща, където министър-председателя ги запознава със срещите си с германските ръководители. След това царския съветник Севов го отвежда на аудиенция при царя. След като последния разбира за съдържанието на водените разговори реагира необичайно остро, като заявява, че предпочита да абдикира или да се хвърли в прегрътките на болшеvizма. Но Филов започва да го убеждава, че това е единственият вариант, а именно България да влезе в пакта. Царя постепенно се успокоява и започва да приема аргументите на своя министър председател. Филов пише: „При раздялата ни той бе вече доста окуражен и спокоен и се разделихме много приятелски.“^[28] На 20 януари на продължително заседание на министерския съвет, продължило 8 часа е прието решение за присъединяването на България към пакта.^[29] В това напрегнато положение в София пристига „Личния приятел“ на Рузвелт полковник Донован, чиято цел е да се запознае с обстановката в България и на

Балканите, а също така и да увери управниците в София, че Америка е решена до край да помага на страните съпротивляващи се на хитлеристите. Той има последователно срещи на 21 януари с Попов, с военния министър ген. Даскалов и с министър-председателя Филов, а на 22 януари Донован се среща и с цар Борис.^[30] В началото на февруари Драганов проявява учудваща пасивност и въпреки задачите, които му възлага Филов той повече от седмица не се среща с Рибентроп да предаде българските искания. Според Н. Генчев правителството смята, че пълномощният министър чака евентуална правителствена криза, но все пак на 9 февруари Драганов се среща с първият дипломат на Райха и му предава исканията, които са следните:

„1) да се отложи присъединяването на България към Тристранния пакт до идването на германски войски;

2) да се направи необходимото за успокояване на съседите на България;

3) да се потвърди писмено, че България ще получи Тракия, и

4) Германия да не иска българско участие във войната и да изпрати достатъчно войска на Балканите.“^[31]

На 1 февруари 1941 г. в Румъния е подписана спогодбата Нойбахер, която предвижда, че издръжката на германската армия на територията на България е за сметка на Германия. Ако германец извърши престъпление на територията на България то той ще бъде съден от германски съд.^[32] На 2 февруари се подписва военен протокол между българския генерален щаб и германското главно командване. В този протокол се предвижда, че българската армия няма да се ангажира с военни акции заедно с вермахта, а също така германците се задължават да защитават България от „евентуални контрамерки“ от страна на съседите, Англия или СССР. Ново споразумение се подписва на 15 февруари в него се предвижда, че двете армии на България и Германия запазват независимо ръководство едно от друго до момента докато не започнат евентуални враждебни действия от съседите. В този случай двете армии минават под ръководството на щаба на Лист. Българската армия няма ангажимент да напада Турция и Гърция, но ако сама реши може да се включи след допитване до Германия.^[33] На 17 февруари „публично“ се обявява в Анкара и в София Българо-турска декларация за ненападение. Тази декларация е подписана със знанието на Берлин, а с тази стъпка

българското правителство осигурява неутралитета на Турция при подготвяното присъединяване към силите на Оста.^[34] Делегацията, която е определена да замине за подписването на договора се изменя поради заболяването на Попов. Той по принцип е настроен скептично към присъединяването на България към пакта, но в същото време не си подава оставката, а решава да се направи на болен, за да избегне заминаването за Виена.^[35] На 1 март 1941 г. в 13,35 ч. в двореца Белведере българският министър-председател проф. Богдан Филев начело на българската делегация във Виена подписа протокол за присъединяването на България към Тристранния пакт. От страна на съюзниците протокола се подписа от Рибентроп министър на външните работи на Германия, граф Чано министър на външните работи на Италия и японския посланик Ошима.^[36] Преценката на В. Тошкова е, че: „С това българската монархо-фашистка клика ускори германската военна окупация на част от Балканите.“^[37] На следващият ден правителственото мнозинство с „шумни овации“ ратифицира присъединяването на България към Тристранния пакт. Не се дава възможност на опозиционните депутати да изразят своя протест. Още на 1 март започва навлизането на германската армия в България.^[38] М. Лалков пише, че българските управници избраха единствено възможният изход в този момент за запазване целостта на страната и режима в нея:

„По този начин България се спасява от разгром, от стотици хиляди жертви и от чужда военна сила, която неминуемо ще установи окупационен режим.“^[39] След присъединяването на България към Тристранния пакт Москва изразява своята отрицателна позиция, а Англия на 5 март преустановява дипломатическите си отношения със София.^[40] Ал. Цанков описва възможните варианти как и по какъв начин България можеше да влезе във войната и дали бе възможно да остане неутрална. След като неможеше да остане неутрална, като Швейцария, а също неможеше да използва датския модел на поведение при, който формално да се изрази протест срещу навлизането на германски войски на българска територия. Също неможеше да се опълчи срещу вермахта, защото след малко повече от месец щеше да стане ясно, че това би било лудост, като се има предвид югославския пример. Цанков е на мнение, че това е бил единственият изход, който е

могъл царя да избере.^[41] Цанков одобрява водената от царя политика и я е подкрепял и в парламента, а също така негова е както той сам пише формулата: „Не сме неутрални, но сме въвн от войната.“^[42] Н. Генчев разглежда три възможни варианта за действие, които стоят пред България в навечерието на подписването на пакта. Вариант номер 1 е България да окаже военна съпротива на вермахта. Но това е вариант сам по себе си пагубен за България, защото само след месец щеше да стане ясно, че далеч по-добре въоръжени армии капитулират пред германското оръжие за броени дни. Вариант номер 2 е България да не се присъедини към пакта, но и да не оказва съпротива пред настъпващите части на вермахта. Тогава се рискуваше в страната да настане хаос и управляващата клика да бъде заменена с крайни привърженици на Райха. И вариант номер 3 е избрания от България присъединяване на България на страната на пакта. Този вариант е най-удачния в този момент. Англия обещава, че ще помогне на България ако се съпротивлява на Германия, но това са обещания без особено покритие, тъй като самото кралство изпитва огромни затруднения и не може да излезе извън своите острови.^[43] Д. Сирков застъпва тезата, че България има и друга възможност освен тези изложени от Н. Генчев. Тази възможност е сключване на пакт със СССР, който според автора би затруднил агресорските действия на Германия. Сирков отхвърля възможността, че Германия се насочва към Балканите главно поради италиано-гръцката война, той смята, че и да не се водеше войната Германия пак би настъпила към полуострова.^[44] В т. 2 от История на България издадена през 1955 г. се твърди, че българските управляващи още през есента на 1940 г. са поели ангажимент към Германия за присъединяване на страната към Тристранния пакт. Формалното присъединяване на страната към пакта се характеризира по следния начин: „Идвайки като «съюзници» на царборисовци и филовци, хитлеристите окупираха България за три и половина годишен период. Тази окупация по форма се различаваше от установената по-късно в Югославия и Гърция, но по своята същност тя се свеждаше все до едно и също робско положение под гнета на чуждите империалистически поробители — хитлеристите. Тя превръщаше страната в техен аграрен придатък.“^[45] Горните редове се срещат и в История на България т. 3 от 1964 г. По-нататък в същата книга четем: „Виенското предателство на царското правителство на Б. Филев обрече България на робство и

разорителен грабеж и я изправи пред нова и най-страшна национална катастрофа. Затова и 1 март 1941 г. стана черна дата в нашата история.“^[46] В История на България т. 3 от 1999 г. пише, че след присъединяването на страната към пакта „... българският държавен суверенитет е поставен под една голяма, потискаща въпросителна.“^[47] Общо взето възможностите пред българското правителство по това време не са много. Н. Генчев определя 3 опции, а Д. Сирков вкарва в обръщение и четвърта. Но може би най-правилното решение е именно това, което се взема от българските управляващи България да се присъедини към агресорския пакт, но да избягва участие във военни операции. Разбира се варианта за въоръжен отпор срещу вермахта е само на теория, защото най-напред българската армия е твърде слаба и лошо въоръжена в сравнение с германската. На второ място България за какво да се противопостави на Берлин? Та нали именно Германия е основния ревизор на Версайската система от договори, а България се стреми тъкмо към ревизия на клаузите на Ньойският диктат. Така че излиза, че няма аргументирано становище за това, че България трябва да окаже военна съпротива на Германия. По-горното разбира се не изключва германофилството на правителството управлявало по това време и особено на министър-председателя проф. Филов. Следващия вариант, който отново може да се разглежда като чисто теоритичен е България да не се присъедини към Тристранния пакт, но да не оказва съпротива на Германия при преминаване на вермахта през територията на страната. Това също не е възможно, защото в такъв случай управляващата клика ще бъде застрашена с евентуална смяна и на нейно място да дойдат управляващи, които са крайни привърженици на Берлин. А ако се използва този вариант не може да се очаква решаване на териториалните въпроси към, които България се стреми. Следващия вариант, който отново трябва да се разглежда в сферата на теорията е България да бе сключила съглашение с Москва и по този начин да избегне германско настъпление през своята територия. Но къде е гаранцията, че при наличието на подобен пакт Германия щеше да се спре? Но дори и така да бе пак нямаше благоприятна почва за тясно сътрудничество между България и СССР. Царя изпитваше ужас от комунизма, който отрича монархическата форма на управление. Така че ако управляващите искаха да останат на своите позиции то нямаше вариант да се постигне споразумение между двете страни. А и

примера с Прибалтийските страни е твърде пресен, за да може да се успокоят управляващите среди в София и да предприемат по-сериозно сближение с Москва. При така изложените варианти може би единствен изгоден за България и управляващите в София е варианта, който в крайна сметка се избира, присъединяване към Тристранния пакт и нареждане на страната в лагера на ревизионистически настроените страни, които вече придобиваха облик на агресори.

На 25 март се случи онова, което България желаше, а именно правителството на Цветкович присъедини Югославия към Тристранния пакт. Но два дни по-късно на 27 март ген. Симович извърши преврат в западната ни съседка. Хитлер предприемълниеносни мерки още на 27 вечерта той подписа директива за ликвидирането на Югославия, с териториални отстъпки във военната акция трябваше да се привлекат България и Унгария. Същия ден българския пълномощен министър в Берлин Драганов е извикан на разговор с Хитлер и Рибентроп там му се заявява, че новото положение открива въпроса за Македония.^[48] На 6 април вермахта паралелно настъпи на югославска и гръцка територия и за броени дни се справи с техните армии. Армиите на двете съседки на България не бяха търпяли военни ограничения след Първата световна война и, въпреки това бяха смазани бързо и безкомпромисно от германската военна машина. Какво ли щеше да стане с България ако евентуално управляващите бяха решили да окажат военна съпротива на германската армия?^[49] На 19 април германия даде зелена светлина на София и българската армия започна да навлиза в новоосвободените земи. Беломорската област бе дадена на България като компенсация за влизането на страната в Тристранния пакт, а въпроса за Вардарска Македония се разреши внезапно посредством най-вече сръбската политика. Ако Югославия бе останала лоялна към Германия този болезнен за България проблем нямаше да получи такова разрешение. Германия нямаше намерение да задоволи България за сметка на Югославия, но след като последната изневери на Тристранния пакт Берлин реши сурово да накаже Западната българска съседка.

---

[1] Сирков Д., Външната политика на България 1938–1941 г., С, 1979 г., с. 242 ↑

[2] Димитров И., Българо-италиански политически отношения 1922–1943 г., С, 1976, с. 387–389 ↑

[3] Димитров И., Англия и България 1938–1941 г., С, 1983 г., с. 168–169 ↑

[4] Пак там, с. 174 ↑

[5] Сирков Д., Външната политика на България 1938–1941 г., С, 1979 г., с. 255–258 ↑

[6] Димитров И., Англия и България 1938–1941 г., С, 1983 г., с. 178 ↑

[7] Генчев Н., Външната политика на България през началния период на Втората световна война 1939–1941 г., ГСУ, т. 63, С, 1970 г., а също е дадена 1971 г., с. 373 ↑

[8] Сирков Д., Външната политика на България 1938–1941 г., С, 1979 г., с. 258–260 ↑

[9] Тошкова В., Присъединяването на България към Тристранния пакт, сп. Исторически преглед, кн. 4, 1969 г., с. 61 ↑

[10] Димитров И., Англия и България 1938–1941 г., С, 1983 г., с. 178–179 ↑

[11] Пак там, с. 179–181 ↑

[12] Генчев Н., Външната политика на България през началния период на Втората световна война 1939–1941 г., ГСУ, т. 63, С, 1970 г., а също е дадена 1971 г., с. 377–379 ↑

[13] Димитров И., Между Мюнхен и Потсдам, С, 1998 г., с. 40 ↑

[14] Груев Ст., Корона от тръни Царуването на Борис III 1918–1943 г., С, 1991 г., с. 329 ↑

[15] Пак там, с. 330 ↑

[16] Генчев Н., Външната политика на България през началния период на Втората световна война 1939–1941 г., ГСУ, т. 63, С, 1970 г., а също е дадена 1971 г., с. 382–383 ↑

[17] Гърдев К., България и Унгария 1923–1941 г., С, 1988 г., с. 142 ↑

[18] Михов М., Борбата на СССР за предотвратяване на хитлеристката агресия на Балканите по времето на Втората световна война, сп. Военно-исторически сборник, кн. 1, 1954 г., с. 96–99 ↑

[19] Димитров И., Между Мюнхен и Потсдам, С, 1998 г., с. 44–46 ↑

- [20] Генчев Н., Външната политика на България през началния период на Втората световна война 1939–1941 г., ГСУ, т. 63, С, 1970 г., а също е дадена 1971 г., с. 387 ↑
- [21] Димитров Г., Дневник, С, 1997 г., с. 202 ↑
- [22] Лулчев Л., Дневник, С, 1992 г., с. 252 ↑
- [23] Пак там, с. 260 ↑
- [24] Филова Евд., Дневник, С, 1992 г., с. 61 ↑
- [25] Филев Б., Дневник, С, 1986 г., с. 201–203 ↑
- [26] Пак там, с. 206 ↑
- [27] Филова Евд., Дневник, С, 1992 г., с. 64 ↑
- [28] Филев Б., Дневник, С, 1986 г., с. 209–211 ↑
- [29] Тошкова В., Присъединяването на България към Тристранния пакт, сп. Исторически преглед, кн. 4, 1969 г., с. 69 ↑
- [30] Димитров И., България на Балканите и в Европа, С, 1983 г., с. 114–120 ↑
- [31] Генчев Н., Външната политика на България през началния период на Втората световна война 1939–1941 г., ГСУ, т. 63, С, 1970 г., а също е дадена 1971 г., с. 402–413 ↑
- [32] Сирков Д., Външната политика на България 1938–1941 г., С, 1979 г., с. 291–292 ↑
- [33] Пак там, с. 292 ↑
- [34] Хаков Д., Основни насоки на външната политика на Турция през Втората световна война, сп. Исторически преглед, кн. 6, 1967 г., с. 18 ↑
- [35] Генчев Н., Външната политика на България през началния период на Втората световна война 1939–1941 г., ГСУ, т. 63, С, 1970 г., а също е дадена 1971 г., с. 419–420 ↑
- [36] Тошкова В., Присъединяването на България към Тристранния пакт, сп. Исторически преглед, кн. 4, 1969 г., с. 72 ↑
- [37] Пак там, с. 72 ↑
- [38] Сирков Д., Към въпроса за присъединяването на България към Тристранния пакт, Българо-германски отношения и връзки, т. 1, С, 1972 г., с. 459–460 ↑
- [39] Лалков М., Българската външна политика 1878-1944: между екзалтацията и погрома, в Очерци по българска история 1878–1948 г., С, 1992 г., с. 91 ↑

[40] Рачев Ст., Чърчил, България и Балканите 1939–1945 г., С, 1998 г., с. 117–118 ↑

[41] Цанков Ал., България в бурно време, С, 1998 г., с. 285–287 ↑

[42] Пак там, с. 288 ↑

[43] Генчев Н., Външната политика на България през началния период на Втората световна война 1939–1941 г., ГСУ, т. 63, С, 1970 г., а също е дадена 1971 г., с. 426–428 ↑

[44] Сирков Д., Външната политика на България 1938–1941 г., С, 1979 г., с. 296 ↑

[45] Колектив, История на България, т. 2, С, 1955 г., с. 765 ↑

[46] Колектив, История на България, второ преработено издание, т. 3, С, 1964 г., с. 377 ↑

[47] Колектив, История на България В III тома, т. III, С, 1999 г., с. 597 ↑

[48] Сирков Д., Международните отношения на България 1 март — 22 юни 1941 г., Външната политика на България 1978–1944 г., С, 1978 г., с. 396 ↑

[49] Пак там, с. 400 ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.